

Poz. 80

UCHWAŁA NR 178
RADY NAUKOWEJ DYSCYPLINY EKONOMIA I FINANSE

z dnia 20 grudnia 2023 r.

w sprawie nostryfikacji stopnia naukowego pani Diany Shelenko

Na podstawie art. 328 ust. 4 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.) oraz § 7 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 września 2018 r. w sprawie nostryfikacji stopni naukowych i stopni w zakresie sztuki nadanych za granicą (Dz. U. z 2018 r. poz. 1877), w związku z § 49 pkt 6 Statutu Uniwersytetu Warszawskiego Monitor UW z 2019 r. poz. 190 z późn. zm.) oraz § 2 ust. 2 Zarządzenia nr 122 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 8 czerwca 2020 r. w sprawie nostryfikacji stopni naukowych nadanych za granicą (Monitor UW z 2020 r. poz. 257), Rada Naukowa Dyscypliny Ekonomia i Finanse postanawia, co następuje:

§ 1

Odmawia się uznania stopnia doktora nauk ekonomicznych, nadanego pani Dianie Shelenko w dniu 14 maja 2020 r. przez Lwowski Narodowy Uniwersytet Rolniczy za równoważny z polskim stopniem naukowym doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Wniosek o uznanie stopnia naukowego uzyskanego za granicą za równoważny z odpowiednim polskim stopniem naukowym doktora habilitowanego pani Diana Shelenko złożyła w dniu 28 września 2023 r. Dotyczył on nostryfikacji stopnia doktora nauk ekonomicznych (specjalność: ekonomia i zarządzanie przedsiębiorstwami) nadanego pani Dianie Shelenko w dniu 14 maja 2020 r. przez Lwowski Narodowy Uniwersytet Rolniczy. Rada Naukowa Dyscypliny Ekonomia i Finanse (dalej: Rada) uchwałą nr 169 z dnia 25 października 2023 r. powołała Komisję do przeprowadzenia oceny formalnej i merytorycznej wniosku w sprawie nostryfikacji stopnia naukowego pani Diany Shelenko w celu sformułowania uzasadnionej opinii dla Rady (dalej: Komisja) w składzie: dr hab. Jan Fałkowski, prof. ucz. (przewodniczący Komisji); dr hab. Beata Łopaciuk-Gonczaryk, prof. ucz.; dr hab. Dominika Milczarek-Andrzejewska, prof. ucz. Komisja, po wnikliwym zapoznaniu się z przedstawioną przez panią Dianę Shelenko dokumentacją, w tym z rozprawą, postanowiła o wyrażeniu negatywnej opinii w przedmiocie uznania stopnia doktora nauk ekonomicznych, nadanego pani Dianie Shelenko w dniu 14 maja 2020 r. przez Lwowski Narodowy Uniwersytet Rolniczy, za równoważny z polskim stopniem naukowym doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse. Członkom Rady Naukowej Dyscypliny Ekonomia i Finanse, wraz z materiałami na posiedzenie w dniu 20 grudnia 2023 r., zostały przekazane wszystkie materiały istotne dla sprawy, w tym przedłożona dysertacja w języku ukraińskim oraz rzeczona opinia Komisji.

Na posiedzeniu Rady w dniu 25 października 2023 r. dr hab. Jan Fałkowski, prof. ucz. (Przewodniczący Komisji) poinformował, że Komisja w pełnym składzie zapoznała się z dokumentacją przedstawioną przez panią Dianę Shelenko. Pani Diana Shelenko uzyskała stopień kandydata nauk ekonomicznych dnia 12 października 2006 r. w Instytucie Ekonomiki Rolnej w Kijowie. Dnia 14 maja 2020 r. pani Diana Shelenko uzyskała stopień doktora nauk ekonomicznych na Lwowskim Narodowym Uniwersytecie Rolniczym. Osiągnięciem naukowym przedstawionym przez Kandydatkę była rozprawa pod tytułem: „Rozwój form organizacyjno-prawnych przedsiębiorstw rolnych w warunkach zróżnicowanego ustroju rolnego: teoria, metodologia, praktyka”. Przygotowana ona została w 2019 r. na Wydziale Rachunkowości i Audytu Państwowej Szkoły Wyższej o nazwie „Podkarpacki Uniwersytet Narodowy im. Wasyla Stefanyka” w Iwano-Frankowsku. Rozprawa ma formę rękopisu. Dodatkowo Kandydatka do dokumentacji załączyła monografię pod tytułem „Formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstw rolnych w wymiarze ekonomicznym”, wydaną przez „Podkarpacki Uniwersytet Narodowy im. Wasyla Stefanyka” w Iwano-Frankowsku, która bezpośrednio dotyczy tematu rozprawy. Pani Diana Shelenko prowadziła swoją pracę naukową w całości w ramach jednej jednostki, Podkarpackim Narodowym Uniwersytecie im. W. Stefanyka, gdzie 28 września 2021 roku uzyskała tytuł Profesora Wydziału Ekonomii Teoretycznej i Stosowanej. Obrona rozprawy miała miejsce 5 marca 2020 r., na Lwowskim Narodowym Uniwersytecie Rolniczym. Konsultantem naukowym rozprawy była prof. Valentyna Yakubiv (Podkarpacki Uniwersytet Narodowy im. Wasyla Stefanyka w Iwano-Frankowsku). Oponentami (recenzentami) natomiast byli prof. Yuriy Gubeni (Lwowski Narodowy Uniwersytet Rolniczy), prof. Mykola Sabatski (Państwowa Odeska Akademia Budownictwa i Architektury), oraz prof. Anton Stelmashchuk (Podolski Uniwersytet Rolniczo-Techniczny). Przewodniczący Komisji przypomniał, że Komisja miała możliwość zapoznania się z rozprawą obronioną w marcu 2020 r., autoreferatem oraz CV. Rozprawa została przedłożona w języku ukraińskim, a dwa pozostałe w języku polskim. Komisja miała również do wglądu (w języku ukraińskim) wyżej wymienioną monografię oraz dwie krótkie recenzje tej monografii (w języku ukraińskim), liczące po ok. 1-1.5 strony A4 każda. Praca stanowiąca osiągnięcie naukowe składa się z pięciu rozdziałów (bez uwzględnienia wstępu, etc.). W pierwszym, zatytułowanym „Teoretyczne podstawy badań nad rozwojem form organizacyjno-prawnych przedsiębiorstw rolnych w warunkach zróżnicowanego ustroju rolnego”, Autorka nakreśla ramy teoretyczne związane z uwarunkowaniami ewolucji zarówno całego systemu rolnego, jak i specyficznych form organizacyjno-prawnych przedsiębiorstw rolnych w ramach tzw. zróżnicowanego ustroju rolnego. W drugim, zatytułowanym „Metodologiczne i metodyczne podstawy badań nad rozwojem form organizacyjno-prawnych przedsiębiorstw rolnych w warunkach zróżnicowanego ustroju rolnego”, jest przedstawiony autorski model obejmujący czynniki wpływające na oczekiwane wyniki przedsiębiorstw i podejście Autorki do badania efektywności rozwoju przedsiębiorstw o różnych formach organizacyjno-prawnych, z wykorzystaniem specjalistycznego oprogramowania STELLA (Structural Thinking, Experiential Learning Laboratory with Animation). Proponowane modelowanie ma na celu stworzenie predykcji rozwoju systemu a także zaproponowanie rekomendacji dla przedsiębiorstw. W trzecim rozdziale, „Tworzenie i funkcjonowanie przedsiębiorstw rolnych o różnych formach organizacyjno-prawnych w warunkach zróżnicowanego ustroju rolnego na Ukrainie”, zaprezentowane są statystyki dotyczące przemian form organizacyjno-prawnych w sektorze rolniczym na Ukrainie w latach 2007-2018. Przedstawiona jest również analiza SWOT poświęcona funkcjonowaniu przedsiębiorstw rolnych w obwodzie iwanofrankowskim w kontekście rozwoju lokalnego, stworzona na podstawie sondażu eksperckiego obejmującego 160 osób, zrekrutowanych wśród przedstawicieli władz lokalnych i pracowników przedsiębiorstw rolnych. W rozdziale czwartym, „Czynniki powstawania i efektywnego funkcjonowania przedsiębiorstw rolnych o różnych formach organizacyjno-prawnych w

warunkach zróżnicowanego ustroju rolnego” są omówione czynniki instytucjonalne wspierające rozwój przedsiębiorstw rolnych. Ujęte są zarówno regulacje na poziomie państwa, jak i systemy zarządcze na poziomie firm. W rozdziale piątym, „Perspektywy dynamiki i rozwoju przedsiębiorstw rolnych o różnych formach organizacyjno-prawnych w warunkach zróżnicowanego ustroju rolnego” przedstawione jest modelowanie ekonometryczne, wykorzystujące obserwacje dla 17 lat (2000-2016). Zmienną objaśnianą jest wielkość produkcji brutto przedsiębiorstw rolnych, natomiast zmienne objaśniające obejmują: powierzchnię gruntów rolnych, ilość nawozów na hektar gruntów rolnych i liczbę przedsiębiorstw. Na tej podstawie sporządzona jest prognoza na lata 2016-2030, która przewiduje:

- 1) wzrost liczby spółek handlowych, przedsiębiorstw prywatnych i przedsiębiorstw państwowych przy spadku liczby rolniczych spółdzielni produkcyjnych;
- 2) spadek ogółu powierzchni rolnych;
- 3) wzrost zysków netto;
- 4) spadek liczby zatrudnionych pracowników;
- 5) wzrost kosztu własnego produkcji rolnej i usług.

Na koniec przedstawione są ogólne rekomendacje dotyczące możliwości poprawy efektywności przedsiębiorstw rolnych. Opisując główną wartość dodaną rozprawy, Autorka zwraca uwagę na następujące aspekty (Autoreferat, str. 6-8). Po pierwsze, wskazuje na opracowanie modelu wpływu składników działalności produkcyjno-gospodarczej na oczekiwane wyniki funkcjonowania przedsiębiorstw rolnych. Po drugie, podkreśla wagę opracowania konceptualizacji systemu przekształceń form organizacyjno-prawnych przedsiębiorstw rolnych, „który, w przeciwieństwie do istniejących, łączy następujące elementy funkcjonalne 1) zestaw narzędzi informacyjno-analitycznych [...]; 2) zestaw narzędzi projektowo-testowych [...]; 3) blok wdrożeniowo-wykonawczy” (Autoreferat, str. 6). Po trzecie, Autorka wymienia udoskonalenie interpretacji „istoty pojęcia ‘ustrój’” (Autoreferat, str. 6); „konceptyjnego podejścia do powstawania i rozwoju ustrojów w rolnictwie na podstawie identyfikacji odpowiednich czynników” (tamże, str.6); oraz aparatu metodologicznego do badania rozwoju form organizacyjno-prawnych przedsiębiorstw rolnych w warunkach zróżnicowanego ustroju rolnego. Po czwarte, Autorka zwraca uwagę na zaproponowanie metodycznego podejścia do opracowania wewnętrznego mechanizmu rozwoju form organizacyjno-prawnych przedsiębiorstw rolnych oraz przedstawienie organizacyjno-ekonomicznego zestawu narzędzi stymulujących rozwój współpracy i integracji przedsiębiorstw rolnych. Za najważniejszą zaletę rozprawy należy uznać przede wszystkim znaczenie i aktualność podejmowanego w pracy tematu. Zagadnienie przekształceń własnościowych i procesu transformacji w sektorze rolnym oraz efektywności ekonomicznej gospodarstw rolnych wydaje się niezmiernie ciekawe także w kontekście rozważań na temat wejścia Ukrainy do Unii Europejskiej. Na podkreślenie zasługuje praktyczny wymiar pracy (przejawiający się m.in. w próbach prognozowania wskaźników rozwoju przedsiębiorstw rolnych, próbach oceny efektywności funkcjonowania tych przedsiębiorstw, czy propozycjach działań stymulujących współpracę między tymi przedsiębiorstwami). Autorka wykorzystując bogaty materiał empiryczny przedstawiła szereg zaleceń dotyczących m.in. wzmocnienia konkurencyjności przedsiębiorstw rolnych na Ukrainie i priorytetowych kierunków dywersyfikacji ich działalności. Autorka podjęła także próbę łączenia różnych podejść metodologicznych. W pracy wykorzystwała między innymi analizę SWOT, analizę opinii ekspertów i modelowanie ekonometryczne. Pomimo wymienionych zalet, rozprawa zawiera wiele poważnych mankamentów. Po pierwsze, brak jest jasno zarysowanych oryginalnych celów badawczych. O ile podjęta tematyka rozprawy jest bardzo ciekawa, o tyle cel pracy jest bardzo ogólny ze słabo zasygnalizowanym problemem badawczym. Zgodnie z tym co przedstawiono w Autoreferacie (str. 4): „Celem badania jest uzasadnienie teoretyczno-metodologicznych i opracowanie stosowanych zaleceń dotyczących rozwoju form organizacyjno-prawnych przedsiębiorstw rolnych w warunkach

zróżnicowanego ustroju rolnego”. Na etapie sformułowania poszczególnych zadań badawczych brakuje doprecyzowania tego celu oraz jego klarownego przedstawienia na tle najnowszej literatury przedmiotu. Autorka pomija cały nurt międzynarodowych badań poświęconych znaczeniu, jakie dla wyników przedsiębiorstw mogą mieć rozmaite praktyki menedżerskie. Brak jest również, poza bardzo nielicznymi wyjątkami, odwołań do literatury światowej poświęconej znaczeniu, jakie dla funkcjonowania firm ma szersze otoczenie instytucjonalne i stosowane w ramach nich konkretne rozwiązania regulacyjne, czy to poświęcone kontraktom, prawom własności, kosztom transakcyjnym czy problemowi agencji. W pracy brakuje dodatkowo, poza bardzo nielicznymi wyjątkami, odwołań do światowej literatury poświęconej transformacji systemowej. Praca jest dość słabo osadzona również w światowej literaturze ukierunkowanej specyficznie na sektor rolny i/lub obszary wiejskie. Przejawia się to brakiem nawiązań zarówno do literatury poświęconej łańcuchom dostaw, badań nad różnymi formami organizacyjnymi, które spotkać można w sektorze rolno-spożywczym, czy też do najnowszych prac analizujących efektywność przedsiębiorstw rolnych. Należy podkreślić, że prace z literatury światowej, do których Autorka się odwołuje, to w większości pozycje, które ukazały się dobrych kilkanaście jeżeli nie kilkadziesiąt lat temu. Po drugie, i równie ważne, w pracy trudno znaleźć mocne osadzenie w teorii ekonomii. W efekcie przeprowadzona tam dyskusja w znacznej mierze prowadzona jest w oderwaniu od teorii. Przekłada się to na brak oryginalnego i znaczącego wkładu w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse. Po trzecie, pomimo istotnego w pracy komponentu empirycznego i nacisku położonego na wypracowanie użytecznych wskazówek dla decydentów politycznych i uczestników życia gospodarczego, przedstawione w pracy rekomendacje i wnioski mają charakter bardzo ogólny. Przykładowo, w Autoreferacie (str. 26-29) przedstawiono następujące konkluzje: „Przemiany przekształceniowe kształtują model ustroju rolnego w zależności od specyfiki danego okresu historycznego”; „Na funkcjonowanie ustroju rolnego mają wpływ czynniki historyczne, ustawodawcze, polityczne, naukowe, społeczno-ekonomiczne i organizacyjne.”; „Podstawa instytucjonalna sektora rolnego gospodarki określa cechy rozwoju form organizacyjno-prawnych przedsiębiorstw rolnych...”. Natomiast inne punkty zmieszczone we wnioskach, nie do końca można traktować jako wnioski z rozprawy, np. pkt. 3-5 ze str. 27. Odnoszą się one bowiem do samego faktu przeprowadzenia konkretnych analiz nie zaś do płynących z nich rekomendacji. Po czwarte, słabością pracy jest jej nadmierna wielowątkowość i mieszanie różnych poziomów analizy. Praca porusza kwestie rozwoju zrównoważonego, efektywności przedsiębiorstw, przemian systemowych, rozwoju terytorialnego, ustroju rolnego, płynności finansowej, itp. Dodatkowo, analiza z poziomu przedsiębiorstwa miesza się z analizą z poziomu systemowego/instytucjonalnego. W rezultacie praca sprawia wrażenie chaotycznej i niespójnej. Po piąte, modelowanie ekonometryczne przedstawione w rozdziale 5. budzi wątpliwości. Brak jest tam odwołań nie tylko do teorii ekonomii, ale również do kluczowych problemów ekonometrycznych (dotyczących m.in. badania przyczynowości, poprawności szacowanego modelu, ograniczeń zastosowanego podejścia i wykorzystanego materiału empirycznego, itd.). W efekcie ta część pracy jest zupełnie nieprzekonywająca. Można się nawet zastanawiać, czy daje ona podstawy do wyciągania jakichkolwiek wniosków i stawiania prognoz. Na marginesie, w specyfikacji i w opisie modelu, Autorka zamiennie używa pojęć „produkcja” i „produktywność”, mimo iż oznaczają one co innego (Praca doktorska, str. 314-315). Przeprowadzona analiza poprawności stawianych prognoz, bazująca na porównaniu wartości rzeczywistych i przewidywanych na podstawie modelu dla jednego roku, też jest mocno wątpliwa (Praca doktorska, str. 315). Na koniec warto podkreślić, iż w pracy nie zamieszczono wyczerpujących informacji na temat liczby obserwacji wykorzystanych w modelowaniu, czy podstawowych miar dopasowania, etc. Dodatkowo Komisja zwraca uwagę na następujące kwestie. Na uznanie zasługuje duża aktywność publikacyjna Kandydatki – w załączonym do dokumentacji CV wskazano 70 publikacji, które dotyczyły

tematyki będącej przedmiotem rozprawy. Należy jednak zaznaczyć, że przynajmniej jedna monografia oraz przynajmniej 26 artykułów naukowych ukazało się w 2021 r. lub później, a zatem już po uzyskaniu przez panią Dianę Shelenko stopnia doktora nauk ekonomicznych, o którego uznanie z równoważnym stopniem naukowym doktora habilitowanego w Polsce Kandydatka się ubiega. Dodatkowo zauważyć należy, że znakomita większość tych 70 prac ukazywała się w języku ukraińskim i/lub w czasopiśmie o zasięgu lokalnym. W efekcie w dorobku pani Diany Shelenko brakuje publikacji w renomowanych czasopiśmie międzynarodowych z obszaru ekonomii rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich. W złożonej dokumentacji nie widać również dobrze udokumentowanego udziału w renomowanych konferencjach naukowych poświęconych tematyce poruszanej w rozprawie. Znakomita większość konferencji wymienionych w Autoreferacie (str. 10) to konferencje organizowane na Ukrainie i/lub o zasięgu lokalnym. Na koniec Komisja zwraca uwagę, iż załączona do dokumentacji rozprawa nie odpowiada temu co zapowiada widniejący w niej spis treści. Załączona rozprawa nie ma spisu bibliograficznego, brakuje w niej stron 256-264; brakuje rozdziału, który – przynajmniej wg. spisu treści - miał zawierać wnioski końcowe, itp. Przedłożona rozprawa liczy w efekcie 374 strony, mimo iż powinna mieć ponad 400 stron (przynajmniej tak można przypuszczać na podstawie tego, iż „Wnioski” końcowe powinny zaczynać się, przynajmniej zgodnie ze spisem treści, na stronie 395). W ocenie Komisji, przy sformułowanych powyżej uwagach, rozprawa nie spełnia wymogów sprecyzowanych w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.), w szczególności art. 219 ust 1. pkt 2.

Rada przeprowadziła głosowanie tajne w sprawie uznania stopnia doktora nauk ekonomicznych (specjalność: ekonomia i zarządzanie przedsiębiorstwami), nadanego pani Dianie Shelenko w dniu 14 maja 2020 r. przez Lwowski Narodowy Uniwersytet Rolniczy, za równoważny z polskim stopniem naukowym doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse. Uprawnionych do głosowania było 38 osób, głosowało 21 osób. Za uznaniem stopnia naukowego za równoważny oddano 1 głos, przeciw oddano 20 głosów, 0 osób wstrzymało się od głosu. Tym samym w niniejszej sprawie Rada Naukowa Dyscypliny Ekonomia i Finanse podjęła uchwałę w sprawie odmowy uznania stopnia doktora nauk ekonomicznych (specjalność: ekonomia i zarządzanie przedsiębiorstwami), nadanego pani Dianie Shelenko w dniu 14 maja 2020 r. przez Lwowski Narodowy Uniwersytet Rolniczy, za równoważny z polskim stopniem naukowym doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse.

Pouczenie

Zgodnie § 5 ust. 2 zarządzenia nr 122 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 8 czerwca 2020 r. w sprawie nostryfikacji stopni naukowych nadanych za granicą (Monitor UW z 2020 r. poz. 257), od niniejszej decyzji przysługuje wnioskodawcy, w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia, wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy przez Radę Naukową Dyscypliny Ekonomia i Finanse.

Przewodniczący Rady Naukowej Dyscypliny Ekonomia i Finanse: *R. Kokoszcyński*